

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 29 oktober 2020
Betreft Beantwoording vragen over de berichten 'Mkb'ers maar matig op de
hoogte van financieringsmogelijkheden' en 'Kredietverzekeraar:
Nederland wacht volgend jaar grote faillissementsgolf'

Ons kenmerk
DGBI / 20243896

Bijlage
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Financiën, de antwoorden op de vragen die zijn gesteld door de leden Amhaouch, Palland en Sloopweg (CDA) over de berichten 'Mkb'ers maar matig op de hoogte van financieringsmogelijkheden' en 'Kredietverzekeraar: Nederland wacht volgend jaar grote faillissementsgolf' op 16 september 2020 onder nummer 2020Z16443.

Hoogachtend,

mr. drs. M.C.G. Keijzer
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

2020Z16443

1

Bent u bekend met het bericht 'Mkb'ers maar matig op de hoogte van financieringsmogelijkheden' en het bericht 'Kredietverzekeraar: Nederland wacht volgend jaar grote faillissementsgolf'?

Antwoord

Ja.

2

Hoezeer herkent u de constatering van mkb-financieringsplatform October dat Nederlandse mkbondernemers onvoldoende op de hoogte zijn van externe financieringsmogelijkheden?

4

In hoeverre deelt u het standpunt van October-directeur Luuc Mannaerts dat 'als de bekendheid groeit, dan [...] ook het aantal aanvragen en het vertrouwen [groeit]'? Welke maatregelen kunt én gaat u nemen om de bekendheid en toegankelijkheid van eerdergenoemde regelingen verder te vergroten? Zou meer aandacht via een overheids campagne op radio/tv en online hier in uw ogen aan kunnen bijdragen? Bent u bereid dit te overwegen?

Antwoord 2 en 4

Het kabinet heeft fors ingezet op het versterken van de mogelijkheden voor ondernemers om te voorzien in acute liquiditeitsbehoefte als gevolg van de coronacrisis, onder andere met (de coronaluiken van) de Borgstelling MKB-kredieten (BMKB-C), Garantie Ondernemingsfinanciering (GO-C), Corona-Overbruggingslening en de Klein Krediet Corona (KKC). Het artikel stelt dat één op de tien ondernemers in het duister tast naar financieringsmogelijkheden en dat zo'n 40% van de ondervraagden te weinig kennis heeft over financiering. Ik herken het beeld, en dit is dan ook een belangrijk aandachtspunt waar meerdere initiatieven op gericht zijn. Zo worden via onder meer het Coronaloket van de Kamer van Koophandel (KvK) en informatie op Rijksoverheid.nl de hiervoor genoemde garantieregelingen bij ondernemers onder de aandacht gebracht. De KvK en Stichting MKB-financiering hebben met mijn steun in oktober 2019 bijvoorbeeld de KvK Gids voor bedrijfsfinanciering gelanceerd. Daarnaast bieden de KvK Financieringsdesk, RVO en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen ondernemers ondersteuning bij hun zoektocht naar financiering. Ook draag ik komende tijd via RVO bij aan een serie webinars die de banken en VNO-NCW starten over mkb-financiering in coronatijd om tegemoet te komen aan (branche-specifieke) vragen van ondernemers (zie ook het antwoord op vraag 5).

Het is goed te beseffen dat veel financieringsregelingen van de overheid via financiers lopen, zoals banken, investeringsmaatschappijen of alternatieve financiers en dat veel ondernemers pas gericht gaan zoeken wanneer zij een financieringsbehoefte hebben. Het is voor een mkb-ondernemer niet altijd eenvoudig om financiering te realiseren. De Stichting MKB-financiering, waar

October ook lid van is, steekt daarom zelf ook effort in de totstandkoming van een keurmerk van MKB financieringsadviseurs, voorlichting en doorverwijzing naar geaccrediteerde alternatieve financiers. Ik ondersteun dat Stichting MKB Financiering inzet op voorlichting en het versterken van de intermediaire markt. Met een goed ontwikkelde intermediaire markt, kan een ondernemer gemakkelijker aan hulp komen van professionals bij het realiseren van financieringsplannen. Dit vergroot de slagingskans op financiering.

De uitkomst van de peiling van October zie ik bovendien als boodschap voor de financieringspartijen zelf, omdat veel ondernemers niet op de hoogte zijn van de financieringsvoorwaarden van de aanbieders.

Om de toegankelijkheid van de BMKB-C en de KKC voor aanbieders te vergroten, en daarmee ook voor ondernemers die financiering vragen, heb ik het mogelijk gemaakt dat ondernemers ook bij niet bancaire financiers terecht kunnen. Inmiddels zijn 19 niet bancaire financiers voor de BMKB-C geaccrediteerd. Financiers die geaccrediteerd zijn voor de BMKB-C kunnen ook de KKC aanbieden, indien zij dat wensen dienen zij een overeenkomst met RVO te ondertekenen. Tot op heden is één non-bancaire financier een KKC-overeenkomst met RVO aangegaan. Het maximale rentepercentage van 4% wordt als belangrijkste reden genoemd waarom niet bancaire financiers de KKC niet inzetten.

3

Hoeveel ondernemers hebben sinds het begin van de coronacrisis gebruikgemaakt van de (coronaluiken van de) Borgstelling MKB-kredieten, Garantie Ondernemingsfinanciering, Klein Krediet Corona en Qredits? Komen deze aantallen overeen met uw aanvankelijke verwachtingen en met de gestelde omvang van de (staats)garantie?

Antwoord

Volgens de cijfers van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) is per 2 oktober het gebruik van de (coronaluiken van de) BMKB-C, GO-C, KKC als volgt. 4.500 ondernemingen hebben gebruik gemaakt van de BMKB-C waarbij 858 miljoen euro aan krediet is verstrekt. Op de GO-C is door 78 ondernemingen een beroep gedaan, waarbij 659 miljoen euro aan krediet is verstrekt en middels de KKC is aan 1.188 ondernemingen in totaal 42 miljoen euro aan krediet verstrekt. Volgens cijfers van Qredits (stand van zaken per 10 september) hebben in de eerste ronde (vanaf maart 2020) 4858 ondernemingen en in de tweede ronde (vanaf september 2020) 662 ondernemingen gebruik gemaakt van uitstel van aflossing voor een maximum van 6 maanden. Met beide rondes uitstel is 5 miljoen euro van de in totaal 6 miljoen euro gebruikt. Voor BMKB-C en Qredits is de uitputting stevig. Voor de GO-C en KKC blijft dit achter bij de verwachtingen en met de beschikbaar gestelde omvang van de garantieruimte voor deze instrumenten. Het totale gebruik van de garantieregelingen per 2 oktober ligt op circa 1,6 miljard euro. Het is met het oog op de onzekerheden ten aanzien van de ontwikkeling van de coronacrisis belangrijk om garantieruimte beschikbaar te houden. Daarbij geldt ook dat de verwachting is dat de externe financieringsbehoefte weer zal toenemen

nu de maatregelen van de banken ten aanzien van uitstel van aflossingen (payment holiday) voor een groot deel per 1 oktober jl. zijn afgelopen, en op termijn andere maatregelen uit het noodpakket zullen worden afgebouwd.

5

Kunt u toezeggen dat de Kamer de in het wetgevingsoverleg over de tweede en derde incidentele suppletoire begrotingen EZK inzake Noodpakket banen en economie d.d. 18 mei 2020 toegezegde rapportage over het aantal kredietafwijzingen door banken, samengesteld door de Nederlandse Vereniging van Banken en mkborganisaties als MKB-Nederland en Ondernemend Nederland, vóór de begrotingsbehandeling EZK 2021 en daarna periodiek ontvangt?

Antwoord

Ik heb geen toezegging gedaan dat er aanvullend op de bestaande monitoring door het CBS in opdracht van EZK (periodiek) gerapporteerd wordt over het gebruik van de garantieregelingen in het algemeen en specifiek over afwijzingen. De toezegging die ik heb gedaan in het WGO van 18 mei 2020 is dat ik in gesprek ga met de banken of het mogelijk is om informatie met betrekking tot het aantal afwijzingen van kredietaanvragen mee te nemen in de coronamonitor die de NVB uitbrengt. Dit voornemen heb ik herhaald in de beantwoording van Kamervragen van u en lid Slootweg inzake dit onderwerp¹ van 14 juli 2020. Hierin heb ik in antwoord op vraag 6 reeds aangegeven dat dit een complex onderwerp is omdat er over afwijzingen geen eenduidige definities worden gehanteerd door de banken. Het overleg met de banken is inmiddels wel al gevoerd. Een op dit gesprek gebaseerde analyse van kredietafwijzingen is weergegeven in bijlage 1. In het gesprek is ook een toezegging in datzelfde WGO aan lid Aartsen aan de orde gekomen. Die heeft betrekking op eventuele afwijzingen door banken van kredietaanvragen omdat een bank zou oordelen dat het bedrijf niet binnen de vierjarige looptijd van de BMKB-C het krediet kan aflossen. Dit is echter niet de praktijk. Toen BMKB-C werd geïntroduceerd was de maximale looptijd 2 jaar. In overleg met de banken is de looptijd toen verlengd naar 4 jaar. Daarbij geldt dat de terugbetaling van de lening ook opgeschort kan worden met 8 kwartalen (2 jaar) waardoor de looptijd in de praktijk uit kan komen op maximaal 6 jaar. Dit zorgt voor ruime financieringsmogelijkheden.

Separaat hebben de NVB en VNO-NCW/MKB-Nederland nog het initiatief genomen om ondernemers in specifieke branches beter te informeren over verwachtingen ten aanzien van de mogelijkheid om bancaire financiering aan te trekken. De toezegging is met deze beantwoording afgedaan.

6

Wanneer ontvangt de Kamer de jaarlijkse voortgangsrapportage van het mkb-actieplan, inclusief de voortgang van het mkb-financieringsbeleid en de acties uit de Kamerbrief over de beleidsvisie mkbfinancieringsmarkt d.d. 5 november 2019 (Kamerstuk 32 637, nr. 386), waaronder *het versterken van kennis en vaardigheden van ondernemers om een goede financieringsaanvraag te kunnen doen*? Deelt u de mening dat dit voor ondernemers essentieel is om een goede

¹ 2020D29699

financieringsaanvraag te doen, juist nu velen van hen een economisch zware winter tegemoet gaan?

Antwoord

U ontvangt de jaarlijkse voortgangsrapportage van het mkb-actieplan vóór de EZK-begrotingsbehandeling op vier en vijf november. De voortgangsrapportage zal ook ingaan op de voortgang van het mkb-financieringsbeleid en de acties uit 'Beleidsvisie mkb financieringsmarkt', zoals het versterken van kennis en vaardigheden van ondernemers om een goede financieringsaanvraag te kunnen doen.

De 'Beleidsvisie mkb financieringsmarkt' behelst een beleidskader en acties gericht op vraag- en aanbodzijde van de mkb financieringsmarkt, als ook op een gezonde werking van de markt. Dit alles voor een goede toegang tot financiering voor ondernemers. Deze visie inclusief acties is opgesteld enkele maanden voor de Coronacrisis in goede economische tijden. Echter ook nu het economische landschap minder rooskleurig is, is deze visie onverminderd van belang. Ik betrek natuurlijk hierbij de actuele ontwikkelingen en accenten en prioriteiten zullen mogelijk wijzigen. Zo had afgelopen half jaar het oplossen van liquiditeitsproblemen die ondernemers voor hun kiezen kregen de hoogste prioriteit.

7

- a) Wat is uw verklaring voor het feit dat in augustus 2020 het aantal faillissementen, ondanks de coronacrisis, het laagste was in 21 jaar tijd? 3)
- b) Is uw indruk dat de coronasteunpakketten voor ondernemers (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) en Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)) de belangrijkste reden zijn dat een aantal noodlijdende ondernemingen niet failliet is gegaan?
- c) Hoezeer verwacht u dat het voor een deel van deze bedrijven uitstel van executie is geweest?
- d) Op welke wijzen ondersteunen gemeenten, het UWV, de Kamer van Koophandel (KvK) en andere (semi-) overheidsinstanties bedrijven bij het vinden van nieuwe markten of het begeleiden van werknemers naar nieuw werk?

Antwoord 7a

De uitbraak van het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen om de verspreiding daarvan in te dammen, hebben de economie hard geraakt. De onzekerheid over het verdere verloop van de coronacrisis is ook nog steeds groot, en maakt het moeilijk om in te schatten in hoeverre een bedrijf levensvatbaar is. Veel processen, zoals de toetreding van nieuwe ondernemers tot de markt, en de uittrekking van ondernemingen die aan het einde van hun levenscyclus zijn aanbeland, haperen op dit moment.

Een schuldeiser ziet nu mogelijk geen meerwaarde in het aanvragen van het faillissement van een debiteur. De kans dat de liquidatie van de boedel zo weinig opbrengt, dat de schuld alsnog grotendeels onvoldaan blijft, is nu groter dan onder gewone omstandigheden. Rechtbanken houden hier ook rekening mee en

maken geen haast met het uitspreken van faillissementen. Mogelijk is er ook begrip voor het feit dat de debiteur wel zou willen betalen, maar het nu niet kan. Een ondernemer die in financiële problemen verkeert, heeft op dit moment met Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) en Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) meer kansen om steun te krijgen en heeft mogelijk de hoop dat de crisis van voorbijgaande aard is. Dit kan eraan bijdragen dat eigen faillissementsaanvragen worden uitgesteld.

Antwoord 7b

De impact van de covid-19 crisis en daarop volgende beleidsreactie is in algemene zin moeilijk te meten en zal ook per sector verschillen. Het kabinet heeft in reactie op de plotselinge schok door de covid-19 crisis in eerste instantie ingezet op het ondersteunen van bedrijven bij het overbruggen van deze schok. Daarbij richtte de inzet zich met name op het beschermen bedrijvigheid en het ondersteunen van werkgevers om personeel vast te houden (werkgelegenheidsbehoud). Uit onderzoek van zowel het Centraal Planbureau² als De Nederlandsche Bank³ blijkt dat ondanks de sterke recessie een toename van faillissementen op korte termijn uit is gebleven. Dit komt waarschijnlijk door de uitgebreide steunpakketten en door vertraagde uitspraken door rechtbanken. Een stresstest van de DNB onderzoekers onder bedrijven in het mkb laat zien dat zonder covid-19 het percentage ongezonde bedrijven 13% zou bedragen, de verwachting is dat dit percentage toeneemt met 31% (van 13% naar 17%). In een covid-19 scenario zonder steunpakket zou dit toenemen tot 22% (een stijging van 70%). Dit is uiteraard afhankelijk van het verdere conjunctuurverloop, de onderzoekers zijn hierbij uitgegaan van een V-vormig herstel. Het is daarom inderdaad mijn indruk dat de steunpakketten in elk geval op de korte termijn een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het voorkomen van faillissementen en het behouden van werkgelegenheid en bedrijvigheid. Dit zijn schattingen die van nature met enige onzekerheid zijn omgeven. Over de impact op de lange termijn kunnen we op dit moment nog onvoldoende met zekerheid een beeld stellen.

Antwoord 7c

Het is inmiddels duidelijk dat de economische gevolgen van corona langer bij ons zullen blijven. De onderzoekers van DNB gaan er, zoals hiervoor toegelicht, vanuit dat het noodpakket de toename van het aantal ongezonde bedrijven vermindert, maar niet helemaal voorkomt. Het aantal ongezonde bedrijven zal dus per saldo toenemen. Veel ondernemingen zullen hun activiteiten (moeten) staken en voor een deel daarvan zal dit gepaard gaan met een faillissement. Van alle stoppers gaat gemiddeld ongeveer 1 op 10 failliet, en in situaties van laagconjunctuur stijgt dit aandeel. Dat zal nu, als gevolg van de coronacrisis ook het geval zijn. Het is niet uit te sluiten dat er bedrijven alsnog failliet zullen gaan die gebruik hebben gemaakt van coronasteunregelingen. Deels zal dit een gevolg zijn van een

² CPB, 2020, De gevolgen van de coronacrisis voor Nederlandse bedrijven en banken

³ Bun, M.J.G., Caloia, F.G. en J.M. de Winter, 2020, Hoe effectief is het COVID-noodpakket in het voorkomen van insolventie van bedrijven? Een stresstest van het Nederlandse MKB, mimeo

langere duur van maatregelen die hun omzet beperken, dan aanvankelijk voorzienbaar was. Het 'uitstel van faillissement' kan ook economisch gunstige gevolgen hebben. Hoe meer er al sprake is van economisch herstel des te beter is ook de kans op een redelijke liquidatie-opbrengst. Daar hebben alle stakeholders in een faillissement baat bij. Bovendien kan de economie een 'uitgesmeerde' faillissementsgolf beter opvangen dan een hoge piek in korte tijd. Hierin wijkt de economie dus eigenlijk niet af van het gezondheidssysteem. Voor een deel van de bedrijven zal de noodhulp dus inderdaad uitstel van faillissement zijn geweest. De Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) richt zich wel hoofdzakelijk op sectoren die direct gevolgen ondervinden van de overheidsmaatregelen.

Antwoord 7d

Ondersteuning van gemeenten en UWV bij het begeleiden van werkenden en werkzoekenden naar (ander) werk vindt plaats via twee sporen, te weten reguliere dienstverlening en aanvullende crisisdienstverlening uit het herstelpakket. De werkloosheid als gevolg van de coronacrisis en economische krimp is fors gegroeid en zal naar verwachting nog verder oplopen. Een hogere instroom in de WW en de bijstand legt zijn beslag op de reguliere bestaande dienstverlening van gemeenten en UWV. Als onderdeel van de maatregelen uit het herstelpakket wordt de bestaande werknemers- en werkgeversdienstverlening van UWV en gemeenten zo veel mogelijk op peil te houden, rekening houdend met de hogere instroom in de WW en bijstand. Hiermee wordt geborgd dat de werkzoekenden die ook nu met bestaande publieke dienstverlening uit de voeten kunnen, dienstverlening kan worden geboden.

Er zijn echter ook mensen die aanvullend op de reguliere dienstverlening intensieve(re), specifieke dienstverlening nodig hebben om (ander) werk te vinden. Hiervoor komen er tijdelijk extra middelen voor gerichte crisisdienstverlening in de arbeidsmarktregio's, zoals de minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid heeft toegelicht in zijn brief aan uw kamer d.d. 23 september jl.⁴ De crisisdienstverlening richt zich op zowel op werkzoekenden als werknemers die met werkloosheid worden bedreigd, die aanvullend op de beschikbare dienstverlening intensieve(re), specifieke dienstverlening nodig hebben om naar (ander) werk begeleid te kunnen worden. De crisisdienstverlening wordt uitgevoerd binnen regionale interdisciplinaire mobiliteitsteams waarin de UWV en Gemeenten samenwerken met sociale partners, het onderwijs en private bemiddelaars, dichtbij de bedrijven, werknemers en werkzoekenden. De aanvullende inzet van dienstverlening is afhankelijk van dat wat iemand nodig heeft om aan het werk te komen en de regulier beschikbare dienstverlening. Niet de uitkeringspositie is hierbij leidend. De KvK ondersteunt ondernemers bij het zoeken en vinden van nieuwe markten en klanten, bijvoorbeeld door het Enterprise Europe Network, de KVK Business Challenge en de KVK Innovatie top 100. Voor informatie en advies kunnen ondernemers terecht op de website van KVK, rechtstreeks contact leggen met de gespecialiseerde adviseurs van het KVK Adviesteam en de door KVK beheerde

⁴ Brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 23 september 2020 aan de Tweede Kamer, betreffende uitwerking aanvullend sociaal pakket.

(Digitaal) Ondernemersplein. Hiervoor werkt KVK nauw samen met verschillende partners, zoals de Belastingdienst en het UWV. Nationaal én internationaal ondernemen is onderdeel van de integrale informatievoorziening en het advies van KVK. KVK helpt ondernemers met feitelijke informatie over hoe ondernemers zaken kunnen doen in het buitenland en waar zij rekening mee moeten houden.

8

Wat vindt u van de conclusie van kredietverzekeraar Atradius dat 'in tegenstelling tot landen als Spanje, Frankrijk en België de faillissementswetgeving in Nederland weinig mogelijkheden biedt om in een vroeg stadium in te grijpen als bedrijven in de problemen komen'? Is uw beeld ook dat Nederland dit en naar verwachting volgend jaar behoort tot de landen waar het aantal faillissementen het hardst oploopt? Welke aanknopingspunten ziet u om sneller te kunnen ingrijpen bij bedrijven die in problemen (dreigen te) komen en zo faillissementen mogelijk te voorkomen?

Antwoord

Van het aantal faillissementen dat zich in het komende jaar zal voordoen, valt nu nog geen goede inschatting te maken. Feit is wel dat het aantal faillissementen op dit moment nog erg laag is.

Enkele jaren geleden is het programma 'herijking faillissementsrecht' van start gegaan. Binnen dit programma is ook gewerkt aan een verbetering van de reorganisatiemogelijkheden van bedrijven in financiële moeilijkheden. De Eerste Kamer heeft op 6 oktober het wetsvoorstel betreffende de Wet homologatie onderhands akkoord (WHOA) aangenomen.⁵ Dit wetsvoorstel verbetert de mogelijkheden voor ondernemers om de schuldenlast tijdig via een akkoord met de schuldeisers en aandeelhouders te saneren en een faillissement af te wenden. De WHOA introduceert namelijk een regeling op basis waarvan de rechtbank een onderhands schuldsaneringsakkoord tussen een onderneming en haar schuldeisers en aandeelhouders kan goedkeuren als de besluitvorming over en de inhoud van het akkoord aan bepaalde eisen voldoet. Deze goedkeuring leidt ertoe dat het akkoord verbindend is voor alle bij het akkoord betrokken schuldeisers en aandeelhouders, ook voor hen die niet met het akkoord hebben ingestemd. Samen met andere betrokken ministeries wordt bezien hoe de toepassing van de WHOA in de uitvoeringspraktijk kan worden vergroot. Hierbij gaat het onder andere om het toespitsen van de dienstverlening aan ondernemers door de Kamer van Koophandel en het Ondernemersklankbord op de mogelijkheden die de WHOA straks biedt aan ondernemers in zwaar weer. Overigens heeft Nederland een lange traditie van informele reorganisaties en er wordt vaak minnelijk een oplossing voor schulden gevonden. Hierdoor kunnen bedrijven die overlevingskansen hebben ook zonder gebruikmaking van het faillissementsrecht voortbestaan.

9

Op welke punten verschilt de Nederlandse faillissementswetgeving van die in de ons omringende landen? Klopt het dat enkele andere Europese lidstaten een

⁵ Kamerstukken I 2019/20, 35 249, A.

tijdelijke (corona)regel hebben ingevoerd die voorkomt dat faillissement kan worden aangevraagd van bedrijven die vóór de coronacrisis in de kern gezond waren? Heeft het kabinet een dergelijke maatregel ook overwogen? Komt de *Tijdelijke voorziening betalingsuitstel COVID-19*, onderdeel van de *Tijdelijke wet COVID-19 SZW en JenV*, hierbij in de buurt? Indien niet, wat zijn daarbij de overwegingen geweest om in Nederland (nog) geen vergelijkbare regeling in te voeren?

10

Hoe staat u tegenover een tijdelijke bescherming van bedrijven die vóór de coronacrisis in de kern gezond waren (met duidelijke kaders en ratio's voor wat 'in de kern gezond' betekent), bijv. met een time-out-periode waarin (o.a. door banken, de Belastingdienst en pensioenfondsen) geen faillissementsprocedure kan worden gestart en enige rust kan worden gecreëerd?

Antwoord 9 en 10

Een dergelijke algemene maatregel houdt onvoldoende rekening met de bijzondere omstandigheden waarin bedrijven kunnen verkeren. Bij alle maatregelen is van belang dat voldoende rekening wordt gehouden met de bijzondere omstandigheden waarin bedrijven kunnen verkeren om te voorkomen dat er mogelijk "zombiebedrijven" ontstaan, d.w.z. bedrijven die eigenlijk geen overlevingskansen meer hebben, maar met steunmaatregelen in leven worden gehouden.

Sinds de uitbraak van het COVID-19-virus zijn in verschillende landen maatregelen getroffen om faillissementen van ondernemers zoveel mogelijk te voorkomen. Dit betreft economische en financiële steunmaatregelen van de overheid. Ook zijn er regelingen getroffen om ondernemers met een bedrijf dat in de kern gezond is, maar als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus kampt met een tijdelijke liquiditeitskrapte, te behoeden voor vermijdbare faillissementen of verhaalsacties van schuldeisers. De EU heeft hiervan een overzicht gepubliceerd. De Tijdelijke voorziening betalingsuitstel COVID-19, die is opgenomen in de Tijdelijke wet COVID-19 SZW en JenV, ziet hier ook op en vertoont gelijkens met de regelingen in de ons omringende landen.

Bijlage 1 nadere analyse afwijzingen banken in het kader van de corona monitor

Analyse in algemene zin:

De NVB zegt in toelichting op haar Corona monitor op 60 - tot 80% goedkeuringen te zitten. Dit is een inschatting met een bandbreedte aangezien niet eenduidig door de banken is vastgelegd wat een kredietafwijzing is. De achterliggende reden hiervan is dat dit ook niet makkelijk af te bakenen is.

Een weergave van een goedkeuringspercentage heeft alleen relevantie indien de populatie van ondernemers die een financiering aanvraagt en toegewezen krijgt goed af te bakenen is. Daarbij is het van belang dat de aanvraagpopulatie ook wordt gedefinieerd als groep die redelijkerwijs in scope is voor de betreffende financiering. Ervaring leert dat de aanvraagpopulatie echter zeer divers van aard is met verschillende slagingskansen op financiering.

Verschillen in klantbedieningsmodellen en procesinrichtingen maakt dat iedere bank andere specifieke data bijhoudt. Het verzamelen en weergeven van data over verschillende banken is complex. In de Coronamonitor is het definiëren van een 'aanvraag', zoals in de CBS Financieringsmonitor⁶, niet mogelijk. De vraag en aanbodzijde lopen in de monitor door elkaar heen en er zijn ook geen uniforme – over alle banken gelijke – definities van 'aanvraag' of 'toewijzing'. Het is ook logisch dat het beleid van banken omtrent welke soort kredietvragen wel of niet met overheidsgaranties worden bediend verschilt, afhankelijk van individueel per bank bepaalde afwegingen over o.a. risico en marktstrategie.

De Coronamonitor doet echter wel een poging om tot vergelijkbare gegevens te komen, teneinde managementinformatie op te leveren op basis waarvan beleidsbeslissingen genomen kunnen worden om de MKB-financieringsmarkt te verbeteren.

Analyse in specifieke zin:

Het percentage van 60-80% is een schatting, op basis van de kwalitatieve input die de verschillende banken aanleveren over de populatie ondernemers die redelijkerwijs in scope is voor een financiering ten opzichte van de uiteindelijk daadwerkelijk toegewezen populatie. Dit percentage is een relatief brede bandbreedte en percentages kunnen verschillen per sector, klantsegment en omvang van de gevraagde financiering.

⁶ In bijvoorbeeld de CBS Financieringsmonitor wordt een onderscheid gemaakt tussen ondernemers met een financieringsbehoefte, ondernemers die zich oriënteren op een financiering, ondernemers die financiering daadwerkelijk aanvragen en ondernemers die vervolgens het bedrag dat zij zoeken geheel of gedeeltelijk toegewezen krijgen. In de CBS Financieringsmonitor is het daarbij mogelijk om op een geharmoniseerde en gestandaardiseerde wijze een uitvraag aan ondernemers voor te leggen. Op die manier ontstaat een waterval van behoefte tot toewijzing. De Financieringsmonitor is ook een enquête die zich richt op de vraag van ondernemers, en niet op het aanbod door banken. Op basis van de bevindingen aan de vraagzijde worden vervolgens aannames gemaakt over de aanbodzijde.

In de Coronamonitor wordt onderscheid gemaakt tussen ondernemers die zich melden bij de bank met een financieringsbehoefte. Vervolgens wordt in overleg met de klant bezien of en hoe deze vraag ingevuld kan worden met bancaire krediet, of dat een andere oplossing passender is. Banken hebben bijvoorbeeld in het begin van de Coronacrisis gezien dat een groot deel van de financieringsbehoefte van ondernemers opgelost werd door een combinatie van de NOW, het uitstel van belastingafdrachten en het uitstellen van betaling van huur of bestaande leningen. Deze factoren moeten worden meegenomen, omdat het percentage toe- en afwijzingen fluctueert op basis van de definitie van de start van het aanvraagproces.

Om in aanmerking te komen voor additionele financiering, al dan niet via een overheidsgarantie, dient een klant op zijn minst in staat te zijn om – los van Corona – financieel gezond te zijn, aan aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen op basis van de vrije cashflow en relevante cijfers te overleggen. Tevens dient de klant ook bereid te zijn om de additionele schuld aan te gaan, inclusief de risico's dat zij aansprakelijk gesteld wordt voor een restschuld.

Gelet op deze factoren is de inschatting van de banken dat van de bedrijven waarbij de kredietbehoefte dusdanig gedefinieerd kan worden dat de klant in aanmerking komt voor extra financiering, het genoemde percentage van 60-80% leidt tot additionele financiering. Van de 20-40% die niet leidt tot additionele financiering is de inschatting dat de helft van de ondernemers zelf de door de bank aangeboden offerte niet accepteert en dat de andere helft niet wordt toegewezen omdat de bank het risico te hoog vindt.

Het is in ieders belang om ondernemers, waar de bank vooraf de kans op een positieve risicobeoordeling gering acht, op tijd aan te geven dat financiering niet mogelijk is. Dit voorkomt teleurstelling en verloren inspanningen aan alle kanten. Tot slot geven de banken nog aan dat de werkvoorraad naar een regulier niveau is teruggebracht en de cijfers niet wijzen op een aan Corona gerelateerde achterstallige pijn van nog af te handelen verzoeken wat een hoger afwijzingspercentage op zou kunnen leveren.

Deze analyse is ook besproken met VNO NCW/MKB NL en wordt ook door hen gedeeld. Om goed zicht te houden op branche-specifieke knelpunten voert VNO-NCW periodiek een enquête uit onder hun leden. De bevindingen geven voeding aan het overleg dat NVB voert met branches en VNO-NCW/MKB NL hierover met als doel om daar waar mogelijk knelpunten weg te nemen en de communicatie richting ondernemers te verbeteren.